

Цетиње, 23. јуна.

Интересантна је борба која се води између Пеште и Беча. Управо то и није борба која се води између Пеште и Беча, него борба коју води Беч противу Пеште. Што год се она више развија, све је интересантнија. Што год се више посматра, све то видније избија о чему се ради. Није ту по сриједи министарска криза, није ни политичка криза. Најмање је самостална банка. То је борба коју Беч води противу Угарске, а из које избија упорност и нетрпељивост Беча према Пешти.

Двије уједињене државе, а два љута непријатеља. Годинама је једна уз другу, а непрекидно ради једна противу друге. Нетрпељивост једне према другој огромна је.

Беч не гледа на Пешту пријатељски оком него као на подмуклог непријатеља, Пешта опет на Беч гледа као на угњетача.

Пешта није никако задовољна својим положајем. Што се тиче државне независности она се већ помирила са том мишљу, да се не може лако искрасти из канца двоглавог орла. Али зато тежи економској независности. Хоће по сваку цијену да се економски од Беча еманципује.

То се врло добро у Бечу зна и од туда и нетрпељивост и неповјерење према Пешти. Зато је Беч и држи непрекидно у шкринацу.

Један само покрет у Пешти, па је довољно да усекне духови у Бечу и да се окоме на њу.

Такав је случај и сада наступио.

Коалициона угарска влада попустила је из опозиционог блока. На заједницу је упутио реакционарни режим. Задатак им је био да се боре противу реакције и сва њихова заједница била је у томе. Када је реакција пала, дошли су на управу земље они. Како их нијесу никакве тијесне везе спајале, то о заједничком програму и раду није могло ни бити ријечи. Живјели су од данас до сјутра.

Беч је зато добро знао и за то је са њима вјешто оперисао. Чим је осјетио, да хоће у страну, притезао их је. То му је у толико лакше ишло за руком, што је у самој Угарској имао својих људи и помагача.

Чим се у Бечу увидјело, да Пешта поново хоће да војује за своју економску независност и да се што више отргне од Беча, свакој акцији у томе правцу стало се на пут. Као и увијек рачунало се на поцјепањост. У томе их нијесу наде пресвариле.

Када се појавила министарска криза настала је у исто вријеме и друга много значајнија криза. Почела је борба између коалираних странака око престижа. У том тренутку настала је борба испољила се како

коалиционе странке једне на друге суревњиво гледају. Независна, најјача угарска странка, иступила је отворено противу уставне странке. Тражила је да се опрости коалиције и радила је на томе да се дограби власти. Уставна странка затезала је опет на своју страну. Што је најгоре, и у једној и у другој странци испољила се да влада велико расуло. Независна странка се расцјепкала на фракције; о уставној странци не вриједи ни трошити ријечи, јер то у ствари и није странка.

Све је то добро дошло Бечу. Оно због чега се и дошло до оваквог стања отклоњено је у страну. У Пешти се то пренебрегавало, те се сва пажња концентрисала на престиж око власти.

Пуна су два мјесеца како траје криза и за то вријеме није учињено ништа да се разбистри ситуација. Чак и кад се буде криза пребродила, ситуација неће бити ни мало бистрија. Све ће се свршити на томе да спорна питања буду одложена.

Оваквијем ријешењем биће задовољен и Беч и Пешта. Беч ће бити задовољан за то што је успио, да изигра тежње Пеште за економском независношћу, а Пешта ће се задовољити тиме што спорна питања нијесу скинута са дневног реда, него су само привремено отклоњена.

Беч одлично маневрише према Пешти. Он вјешто умије да изигра сваки покрет у Пешти. У томе му иду на руку и саме прилике у Угарској. Ма колико се Пешта одупирала Бечу мора његовом утицају подлегнути. А подлегнуће само зато што међу угарским странкама нема никакве срећености. У овој озбиљној борби Пешта је не само усамљена, него и раздробљена.

У цијелој овој борби споредно је ко ће сада засјести на министарске столице. Може опет доћи Векерле, а може и Кошут или ко други. Али ма ко дошао, самим тиме криза неће бити уклоњена. Привремено ријешење њено биће кратка вијетка. Она ће неминуовно избити поново. Борба која се води између Беча и Пеште и којом диктира Беч не може селаско окончати; најмање промјеном владе. Настаће само за тишје. То ће бити примирје, које ће послужити и једној и другој страни не за склапање тројног мира и споразумног рада, већ за прикупљање снага и спремање да се започета борба у првом згодном тренутку настави.

Арбанаси и Цавид паша

У нашој непосредној близини, у сусједству, Малисији, одигравају се, према изношењу европских листова, такви догађаји који не само што не смију бити код нас незапажени, него и о којима смо дужни да проговоримо и да их про-

пратимо. Што о томе до сада већ нијесмо проговорили — и ако многи листови ките силним извјештајима о покрету и побуни Арбанаса — узрок је тај, што, прво, овој ствари нијесмо придавали толики значај као многи страни листови и што, друго, врло добро знамо да су догађаји у Малисији не само прувеличани и претјерани, него су и тенденциозно надувани само да се производи што већа сензација и забуна. На ову ствар се заустављамо сада зато што смо на то нагнани сензационим извјештајима европске штампе.

Арбанаси су се побунили! Међу њима је настао покрет, те пријети озбиљна опасност, да турска царевина постане попршта крвавог поклоја! кликује се у иностраној штампи и онда се даље ниже како је Цавид паша био приморан да иде међу побуњене Арбанасе да их мирно и покораво и да спријечи опасност, која је загрозила турској царевини.

И, судећи по томе изношењу, по извјештајима, по бојевима која се воде између побуњених Арбанаса и Цавид паше стање је настало тако критично, да пријети озбиљна опасност, да тај пожар, који се распламтио у непосредној близини нашој не дохвати и кров над нашом главом и да варнице његове не захвате и нас саме.

А и како не би, када су се, по тим листовима, побунили читави крајеви, када се између побуњених Арбанаса и турске војске бије љути бој и кад се од тога силно арбанашког покрета заљубила цијела отоманска царевина, којој већ грози погубљеност у толикој мјери, да у прах и прапео претвори све.

А шта је у ствари? — Ништа од свега тога!

Ново стање у Турској изискивало је и нови живот. Није било довољно да се уставност прогласи, па да је и буде. Њу је требало и увести.

Како је у Турској до сада могло бити свега и свачега, када су фејфи и прохтјеви појединачно били на првом мјесту и када је лежало право у песници, то је и сасвим природно било, да су се нашли и такви људи, који се нијесу ни хтјели да осврну на законити и правилан рад. Научени да раде шта хоће и да зато никакве одговорности немају, насилници се нијесу могли никакко измирити са тиме, да је њиховим зулумима учињен крај. Они су, по свом обичају, наставили и даље насиља и притисак над слабијима.

Указивати на законити рад и на рђаве пошљедице таквог рада и повлачити те разуздане насилнике редовним путем на одговорност није се могло. Зато је била неопходна потреба да се томе учини крај на тај начин, што би се најбржим путем повукли на одговорност. У томе се и састојала мисија Цавид паше.

И он није пошао да мирно и покорави побуњене, него да насилнике, зликовце и зулумџаре учи реду и узима најкраћим путем на одговорност. Он је пошао да незаконитостима учини крај, да насилнике доведе у ред и да прибави закону важности. Уставност би била илузорна крај одријешених ру-

ру Иса Бољетинца и њему сличних зулумџара.

У тој мисији Цавид паша је обишао Пећ, Ђаковицу и Малисију. Прозлазећи читаве нахије, он је долазио у додир с народом, властима и старјешинама, од њих се обавијештавао о стању у тим крајевима и поступао онако како му је дужност налагала.

Разумије се, све то није ишло тако глатко. Било је случајева да су се Арбанаси Цавид паши одупирали, те је морао и оружану силу да употребљава. Било је сукоба. Али је све то далеко од онога што се по европској штампи труби.

И од те, истина важне и значајне, наивне ствари надувана је и побуна и покрет Арбанаса противу новог стања и саме царевине, и силни крвави окршаји и силна чуда!...

А да је и приближно онако како се цијела ова ствар у иностраној штампи са задњом намјером представља, зар би све то ишло тако глатко и мирно? Зар не бисмо били први ми, који бисмо тај абранашки аутономни покрет осјетили?

Арбанаси су, веле, незадовољни новим стањем, они су се побунили и устали противу њега и настао је аутономни покрет. Лијепо. А кад су устали крвави Арбанаси добро оружани и на гласу борци, кад бију љути бој са Цавид пашом и његовом војском, кад се читава села разоружују и топови заглашују непроходну Малисију чудновато је да одјека никаквог не буде. Малисија нам је на прагу куће, па не само што од тога чуда у њој никаква гласа и јава немамо, него нити каквих пошљедица осјећамо.

Само то, па је довољно да се види, да су сви гласови о побуни Арбанаса — проста измишљотина и да је збиља некоме много стало, да ову корисну мисију Цавид паше накаради и представи у сасвим другој боји како би од тога користи имао.

Нашта се тиме иде и ко је то, није ни мало тешко погодити!

На вељу њихову жалост, баш је штета што ће им се и ова нада изјаловити!

Куда с нашом дјецом?

Завршена је школска година. Добри родитељи су сада у највећој бризи, која је сконцентрисана у питању: куда с нашом дјецом?

Да продуже школовање? Зато треба имати великих новчаних средстава. Док сирне науке треба много. Ако их ту не мори брига, настаје питање: хоће ли деца бити у стању да доврше школовање; имају ли воље за даљим школовањем?

Ако овом приликом имамо на уму утврђене чињенице чувених научника народне економије, који стално наглашују, да је народно газдинство главно мјерило снаге и благостање једне земље и народа, онда нам је лако да одговоримо на питања, које толико бриге задаје очевицима наше дјече.

Цијенимо ли добро наше економске прилике, као и број младежи која се наукама и слободној професији посвећује, можемо сасвим слободно истаћи: Требају нам школовани људи, али су нам још потребнији људи слободне професије. Зато морамо већу пажњу поклонити нашем народном газдинству како се не бисмо и од сада тужили како наше привредне гране долазе већином у руке туђинцима.

Погледајмо наше трговине, занатлиство и радност! Већим дијелом су у рукама странаца. Наши домаћи занатли се могу на прсте избројати.

Поглед по свијету

Опструкција у бечком парламенту

Чешки аграрци и југословенски посланици подијелили су председнику бечког парламента 62 пријешна приједлога. На тај начин мораће се рјешавати о тим приједлозима, те се неће моћи пријети на дневни ред. Одбор опструкције изјављује, да они немају ништа противу дневног реда, него војују противу владе и тиме хоће да је натјерају на законити рад како би се питање о талијанском правном факултету не би ријешило без њих. Преговори са опструкцијом сада се воде и ако не дође до споразума сједнице парламента ће се морати одложити на јесен. На дневном су реду трговински уговори са балканским државама.

Сазив угарског сабора

Српско-хрватска коалиција тражила је, да се сазове угарски сабор ради поврде имунитета хрватског посланика Мата Новосела. Када је хрватски бан Раух путовао кроз Славонију Новосел није хтио са својим бирачима да га дочека, него је противу бана демонстрирао, због чега је затворен. Како га штити имунитет, то по закону нијесу смјеле власти да га лишавају слободе, те се сада ради на томе, да се ова незаконитост у сабору осуди. Молбу за сазив сабора подијелили су лично председнику Јусту четири изасланика коалиције.

Нереди у Персији

Персија је још једнако поприште нереди. Революционари су поново почели своју акцију. Сукоби и уличне борбе су већ настале. Нема дана да ко не плати главом. Завладала је права анархија. Руска војска, која је дошла са мисијом да да уводи ред и да нереди угуши, наилази на силне препријекле и отпор од стране револуционара, који су се толико остварили да ни од чега више не презају.

Бугарска и Аустрија

Пронио се глас како је Аустрија склопила са Бугарском тајну војну конвенцију. Због тога се софисти „Ден“ силно окомно на мјеродавне факторе у Бугарској што бацају Бугарску у наручја Аустрије, одвајајући је од балканских народа као природних савезника њених, а нагонети је противу Турске.

Антимилитаристе у Прагу

— Нарочити извјештај —

Праг, 18. јуна

Јуче је почела расправа у ирашком суду противу 46 њих, који су оптужени да су ширили антимилитаристичку пропаганду по Чешкој у времену када су чешке регименте ишле у Босну и Херцеговину.

Расправа се води на тајним сједницама и трајаће неколико дана. Оптужене бране адвокати др. Бакс, Хибшман, Јићелс, Бос и Јозефо. Државни тужилац је др. Дрбохлар.

Оптужени припадају чешкој народној социјалној организацији. То су младићи од 19—28 година. Тужба их терети да су се огријешили о закон, јер су заводили војнике да се огријеше о своју војничку дужност. Још су неки од њих оптужени и за увреду ћесара и чланова владарске куће.

О оптужби се наводи како оптужени не припадају пацифистима, који се законитим путем и средствима боре противу оружану у начелу и војују за разоружање у опште, него су антимилитаристе, који војују противу друштвеног и државног поретка. Нарочито се истиче како је народна социјална организација у Моравској и Чешкој у Прагу, Младој Болеслави, Либерцу, Пилзену, Находу, Мостима, Жировицама и у Брну имала нарочити задатак да пропагира против војничке агитације. Оптужени су припадници тим организацијама и кад год је вршен транспорт војничких чета, да су међу њима агитовали и наговарали их, да занемаре војничке обавезе и да на дан знак одбаци оружје.

На првој сједници прочитана је оптужба, а по том је настало испитивање оптужених.

Када је испитивање један од најистакнутијих међу оптуженима, Спотни, изјавио је да су он и његови другови антимилитаристи, да су то отворено изјављивали и да нијесу ништа крили. А антимилитаристи су не зато што војују противу војске и оружану, него само зато што, као Чеси, не могу да дозволе да у војсци буде немачки језик. Њихове агитације, завршило је, само су ту циљ имали.

На питање председника, да ли позивају француског антимилитаристу Хервеја, оптужени је одговорио:

„Ми, чешки антимилитаристи, не дијелимо њихово мишљење, нити смо њихови беници. Њихови идеји, јер они иду противу француског народа и војске у оп-

ште, а ми напротив радимо за интерес чешког народа.“

Испитивање је настављено.

Гимназија у Подгорици

Подгорица, 19. јуна.

Јуна 16. завршена су предавања у овдашњој нижој државној гимназији, а 18. било је свечано благодарење у овдашњој саборној цркви. Послије благодарења одржан је парастос члановима добротворима фонда гимназијалног за потпомагање сиромашних ученика: Јакову Тушупу Херцеговцу и Николи Ђурашковићу. Послије богослужења ученици са својим наставницима повратили су се у гимназију.

У гимназској сали била је уређена изложба радова најбољих цртача из сва четири разреда гимназије. Изложба је била лијепо уређена, благодарећи закупању и труду вриједнога наставника цртања и калиграфије г. Мила Врбице и привлачила је на себе општу пажњу.

Пошто су ученици постављени у ред, устао је директор гимназије г. Михаило Буквић и изговорио је кратку, али по садржају врло значајну ријеч, у којој је насликао велике заслуге Њ. Кр. Височанства Књаза Господара за напредак Црне Горе опште, а особито за просвјету, чиме је заслужио славно име просвјетитеља свога народа. Пошто је завршио своју ријеч, позвао је присутне да узвикну Њ. Кр. В. Књазу Господару „Живио“, на што се разиојо једнодушни узвик свих присутних „Живио“. За тим је г. директор узвикнуо „Живио узвишени владалачки дом“, на што се опет раздао трократни узвик „Живио“. У споредној соби према сали, био је гимназиски пјевачки хор, који је под управом свога вриједнога наставника пјевања г. Николе Лековића отпјевао народну химну „Убавој нам Црној Гори“. За све вријеме док је г. директор говорио ријеч посвећену Њ. Кр. В. Књазу Господару и за вријеме пјевања химне сви присутни стојали су.

Послије овога свако је своје мјесто, а г. директор обратио се ријечју својим ученицима, у којој је оцртао значај просвјете; препоручио ученицима да се добро уче, а поврх свега да се добро владају, јер наука без доброг владања мртва је, као што је мртво и тијело без душе. Пожелио им је да вријеме школскога одмора, проведу у здрављу и да обрате особиту пажњу на поправку свога здравља, које им је у неколико порушено; ушлеђ тешкога десетомесечнога учења.

Иза овога г. директор изазвао је поименице оне ученике, који су се у наци одликовали, који су и изнели а таквих је било 32. Г. директор раздао им је књижице „Како ћемо и што ћемо“, од Бурда, и „Родољуб“, од Аршинова, које је послало Књ. Министарство Просвјете, да се раздаду као дар најбољим ученицима. Осим одликова добила су по двије књиже и два ученика четвртога разреда, који су постигли успех близу одлично. Међу одликованима била је и ученица првога разреда *Наста Ђуришићева* из Васојевића, из села Краља, која је примила и новчану награду од 50 франака, које је одредила Рускиња грофица Јелена Чернадијева, да се даду најбољој, најсиромашнијој ученици државне гимназије у Подгорици.

Пошто је све ово свршено, гости су се разишли, а г. г. наставници раздали су ученицима школска свједочанства — што је све извршено у најбољем реду.

Завршетак школске године почастили су својим присуством управитељ зетско-брдске области господин бригадир Велеша Лазовић и још прилични број мјесног чиновништва и грађана.

У књажевској нижој државној гимназији у Подгорици уписало се у почетку школске 1908/9 године 353 ученика-це. Иступило је у тецају године 19; отпуштено 6; искључено 18; умро 1. — Испитано је на крају године 309. Успјех је био овакав:

први ред с одликом 32; први ред 110; други ред 31; трећи ред 58; поправни испит 78.

Пријешло је у старији разред 141 и то: у V разред 11, у IV разр. 27, у III разр. 41, у II 62.

Тако је преживјела и другу годину нација државна гимназија у Подгорици и дај Боже, да прживи још дуги низ година на корист и задовољство нашега узвишенога Господара и миље нам отаџбине.

М. Д.

Из народа

Прослава

Стари Бар, 18. јуна.

У овом старом граду слободног српског приморја јуче је на свечан начин прослављен рођен дан Њ. Кр. В. Председника Државе.

Благодарењу у овдашњој саборној цркви осим чиновништва из мјеста и околине и великог броја грађана присуствовали су и г. г. конзули аустроугарски и италијански.

Послије благодарења примао је честитања у осуству обласног управитеља секретар обласне управе г. Душан Јововић Том приликом је у здравље високог слављеника напио здравичу честита старина и врли родољуб српски архиепископ Милиновић.

У вече, заузимањем часништва општине, чиновништво је приредило у тврђави барској банкет са вечером. — Ту су се подишле патриотске здравице, а у здравље ослободиоца Бара, узвишеног нам Господара, у здравље високог слављеника и осталих чланова владајућег дома.

Сви околни брегови били су освјетљени, а Нови Бар са електричним освјетљењем Марковијева телеграфа изгледао је као да плива у мору од свјетлости.

Пјевање и игра уз ватромете и пуцање ракетна трајало је за вријеме цијеле свечаности, која се је тек пред зору завршила.

Присутни.

ПРИВРЕДА

Пчеларење у Срба. У старо и славно доба, када Србима владаху стари и славни краљеви и цареви српски, пчеларило се у Србији много више, но што се данас пчелари. Кад су стари Срби примили хришћанску вјеру, стари српски владари настојавали су много, да се хришћанска вјера стално одржи у српском народу. Историја нам казује колико су се стари српски владари старали и трудили да би се утврдила хришћанска вјера у српском народу. Да би дали примјера своје народу, стари српски владари као богоугодни и христољубиви Хришћани подизали су и помагали цркве и манастире, који су се одржали и до данашњих дана. Због тога је у народу српском у то старо доба било много више побожности. Свијет је радо одлазио у богомоље. За свијеће које се пале у црквама и манастирима ваљало је много воска, а восак се добија само од пчела, и с тога су се многи људи бавили пчеларством. Да би се пчеларство што више развило и напредовало стари српски владари: Стеван Првовјенчанин, краљ Милутин и краљ Драгутин, краљ Стеван Дечански, цареви Душан и Урош, као и остали стари српски владари потпомагали су и штитили су људе који су се бавили пчеларством. Краљ Милутин издао је био наредбу да се ни један пчелар, који има површе кошница, не гони на кулук, а краљ Стеван Првовјенчанин, пошто се закалуђерио, он се и сам као калуђер бавио пчеларењем.

Онда се у Срба толико много пчеларило, да се добијало толико меда и воска да су се велике количине меда и воска извозиле у друге земље, а зато добијале велике суме новаца. Онда су српски пчелари били велики мајстори у пчеларству. Пчелара је било врло много, сваки је имао велики број кошница, и ниједне се није производило толико меда и воска, колико се производило у Срба.

У то старо и славно доба све је у Срба цвјетало и напредовало, па и пчеларство. Али послјије несрећне косовске пропасти све је пошло у назад, па је тако било и са пчеларењем. Кад Турци завладаше лијепим српским земљама, српски народ се почео уназађивати у сваком погледу. Још од тада је почело бивати у Срба све мање и мање пчелара и пчелињака, па још и дан дањи у Срба нема толико пчелара и пчелињака колико би могло и требало да буде.

А како је било у других народа?

Док су Срби, огромним дијелом, робовали под Турцима, а то је робовање трајало пет стотина година, докле су други народи живјели на миру и у слободи, и они су се у миру и слободи развијали и напредовали у свачему, па и у пчеларству. Они су за то вријеме толико напредовали у пчеларству да су нас Србе, на само стигли, но и престигли. Данас се у Немачкој, Француској, Русији, Угарској и Енглеској, не само више већ и на бољи начин пчелари но у нас, Срба. Сад су они постали прави мајстори у пчеларству, а ми се морамо сад од њих учити пчеларској вјештини.

Данас се у напредних народа пчелари и врло много и врло вјешто. Од пчеларења они добијају велике суме новаца, те се све више и више богате. Ради примјера да изнесемо колико се пчелари у Француској. Послије пошљеднега пописа, који се код њих врши сваке пете године, нађено је да је Француској било пошљедних година око један милион и шест стотина и петнаест хиљада кошница са пчелама. Из тих кошница добијено је на осам милиона килограма меда, и преко два милиона килограма воска. За мед је добијено око једнаест милиона

франака; а за восак око пет милиона, или укупно за мед и восак на шеснаест милиона франака.

Тако је, ето, у Француској, па је тако и у осталим напредним земљама, а у неким се земљама још више пчелари, па још и више привређује од пчеларења, но и у Француској.

У Србији за вријеме пописа, који је вршен 1900. год. нађено је да у Србији има свега 172.400 кошница, а то је врло мало према величини Србије и броју људи у њој. Кад се узме у рачун величина земље и број кошница рачун показује да у Србији на простор од стотину хектара долази једва по шест кошница, па и то у оним окупинама у којима се највише пчелари, а то су окупине: ваљевски, тимочки, пожаревачки, моравски и крагујевачки, а у осталим окупинама не долазе ни по двије кошнице на простор од стотину хектара.

Ако број кошница распоредимо према броју људи онда у Србији долази у поменутих по 100 кошница на 1000 људи, или по 10 кошница на 100 људи, а у осталим окупинама долази тек по једна кошница на 20 људи!

Ако број кошница расподјелимо на број села у Србији, онда нам рачун показује: да на једно село долази око 40 кошница, а да је среће толико кошница треба да има само један наш домаћин у селу. Ништа није боље ни у нас.

Рачун нам, дакле, показује да са пчеларењем не стојимо добро, да смо у томе много заостали иза других народа.

Ако би се у нас учинило што се може учинити и што треба чинити да се овај мали лагани напредак увећа и убрза, онда можемо очекивати да ћемо за неколико година постићи велике успјехе.

Јасно је, да је пчеларење важан и користан посао, и да би, по томе, у нас требало да се више пчелари, а пчеларење је тако лак посао да пчеларити може сваки, и варошанин и сељак, и богаташ и највећи сиромашак, и старо и младо, и мушко и женско.

Истина је, да онај који хоће да пчелари треба да зна и умије пчеларити, али ни то знање и умијење није Бог зна како тешко и велико. Све се то може научити и врло лако и врло брзо, само треба имати воље за то, јер, право кажу наши стари мудри: „Од човјека се ништа није отело!“

Просвјета

Први богословци и гимназискиње.

Прије осам година преустројена је у Србији богословија, те је установљен интернат, у који су ступали ученици по свршеној основној школи. Ове године из преустројене богословије изашла је прва партија ученика, који су свршили богословију. Њих има 14. Исто тако ове године навршило се осам година од како је у Биограду установљена женска гимназија. Прво коло матуранткиња је из ове гимназије изашло ове године. Њих има 30 и оне ће на универзитету наставити даље школовање.

Дневне новости

Господар у Колашину.

Њ. Кр. В. Књаз Господар прошле недјеље био је у Никшићу на аутомобилу, послјије чега је аутомобилом посјетио и Колашин, одакле се вратио у суботу у вече. Ово је први аутомобил, који је пријешао нови пут и пристио у Колашин. У пратњи Господаревој налазио се г. Ј. Пламаенац, министар унутрашњих дјела и г. бригадир Јанко Вукотић.

Државни питомци.

Министарство просвјете позвало је све државне питомце, који се налазе на наукама на страни, да до 10. јула поднесу извјештаје од управе својих школа о своме владању и успјеху у наукама.

Приспјела.

И друга партија нашег новог сребрног новца приспјела је. У овој се партији налази и новци од пет перпера.

Из друштва „Његош“.

У току прошле седмице уписали су се за чланове утемељаче „Првог Црквеног Пјевачког Друштва „Његош“ на Цетинју“ и предали свој улог од 50 круна: г. Николај Николић, г. Др. Секуле Дрљевић, г. Марко Ђурчић, г. Ђуро Андрић и г. Никола Кнежевић; а за чланове потпомагаче с улогом од 6 круна г. г.

Раде Радовић, Саво Чубрановић, Мило К. Мартиновић, Милан Рамадановић, Милисав Дедовић и Димитрије Богојевић.

На друштвеној забави, држаној 16. о. м. у вече, приложили су г. г.: барон Кун де Куненфелд 10 кр.; В. О'Рели кр. 10; Краваров 10 кр.; Г. де Пилгрим—Балтачи 10 кр.; Милош Живковић 10 кр.; Оскар Бирбах 3 кр.; Марко Гвозденовић 3 кр..

Господи, која су се уписали у чланство као и који су приложили, Управа најтоплије захваљује.

Дом Књ. Владе. Рад на подизању Дома Књажевске Владе стално напредује. На овој новој згради раде непрекидно много радника под нарочитим надзором, а Њ. Кр. В. Књаз Господар са, само Њему својственим, интересовањем прати изградњу ове зграде, обилазећи пословање на њој врло често.

Савез балканских ђака. Ђаци, који се школују у Берлину, покренули су мисао да се оснује савез балканских ђака. Средиште савеза мијењаће се. Ове године ће бити у Берлину, а до године гдје се ријешити и тако редом.

Ограда се. У сарајевској „Српској Ријечи“ изашао је, поводом одступања Шерифа Арнаутовића, испад против овог првака Муслимана у Босни и Херцеговини. Тај испад немилостиво се коснуо како Муслимана, тако и Срба, те су на српску организацију, која стоји иза овог листа, упућена питања са свију страна одобрава ли она тај испад и сложити се са њиме. Српска организација је поводом тога сада изјавила, да то мишљење не дијели и оградиле се од тога неразмишљеног и малоумног испада „Српске Ријечи“, која се врло често затрчава у многим крупним стварима, наносећи општој српској ствари огромне штете, што српска организација не би требала никако да дозволи бар од сада.

Сукоб на граници. Из Беча је пуштена вијест како се на нашој граници према Гацку десно сукоб, којом су приликом са наше стране пуцали на аустриску стражу с леђа и побјегли, пошто су неколико ранили. Доста је ово, па да се види колико има истине у цијелој овој ствари!

Наш подлистак. Од идућег броја нашег листа почећемо доносити у подлиску најновији рад г. Николе Минића, наставника велике гимназије „Проблем среће у историји философије и психолошко објашњење овог проблема“. На овај наш подлистак обраћамо унапријед пажњу наших читалаца.

Киша. У пошљедње вријеме настала је киша у нашим крајевима тако, да је од благотворног утицаја на усјеве, а нарочито на поврће које се пресађује. Љепшег и пријатнијег лета одавна се не памти.

Забава са игранком. Пјевачко друштво „Његош“ приређује на Петров-дан велику забаву са игранком у Зетском Дому. За ову забаву чине се нарочите припреме, те ће и она, нема сумње, као и ранија испаста на опште задовољство. Програм концертног дјела донијећемо у идућем броју.

Дјечији сад. У Дјечијем Саду занимања су завршена у недјељу, када је била приређена и мала изложба дјечијих ручних радова.

Кратке Вијести

Погранична стража. На талијанско-аустриској граници биће постављена погранична стража у потпуној ратној опреми да чува пријелаз преко границе.

Противкинески покрет. У С. Америци је велико огорчење противу Кинеза. У Њу Јорку, Чикагу, Сан Франциску и др. мјестима фабриканти отказују Кинезима рад, пошто их Амерички радници бојкотирају. На тај начин ће око 60 хиљада Кинеза остати без рада. Како су и Црнци устали противу Кинеза, то су се Кинези повукли и нигдје не излазе, бојећи се од напада.

Лажно завјештање. У Карлсбаду је прије два дана затворен богаташ Вол. Он је до прије десет година био сиромашан човек и од свога стрица у Пешти наслиједио је дванаест милиона круна. Сада је откривено, да је завјештање, на основу кога је он постао богат наслједник, било лажно.

Несрећа у свијету

Женска освјета. Париски књижевник Шебл живио је у љубавним односима са неком госпођом Лабори, али је међу њима дошло до расправе и госпођа га Лабори напусти. Љутит на њу, Шабл намисли да јој нанакости тиме што је врло ружно писао у неким новинама о њој. Сазнав за ово, она га ту скоро потражи и револверским га метком рани.

Професор тровач. Париски доктор Гервес оптужен је за тровање. У његовом стану нађено је много отрова и како је пала на њ сумња да је своју жену отровао, то је притворен. Овај професор се три пут женио; прва и трећа му је жена умрла, а друга је у лудници. Држи се, да су ове три његове жртве.

Снијег у Тиролској. Прије неколико дана је у Тиролској падао снијег. Сва околна брда у Инсбургу су под снијегом.

Измрцварио жену. У Италији је рибар Ђузепе Паоне на страхан начин измрцварио своју жену. Једног јутра, када се спремао на лов у рибу, спонадне га вјерско лудило, те заповједи жени да се нага свуче, а кад је она стала пред њим сва разголићена стао је у бости. Задао јој је преко сто рана, а крв је њена натопила цијелу собицу њихова сиромашна стана. На вику и кукању њену дотрчали су сусједи, али позно, јер је силним ранама подлегла. Ђузепе су силом савладали, јер је он био образбо да га сатану гони и да се увукла у његову жену.

Бој коцкара. У Мадриду су се ових дана коцкали неки и када је један од њих изгубио све, извади револвер, ухвати га на банкера и заповједи да му поврати изгубљени новац. На то остали коцкари навалише на нападача, те се избори међу њима бој. Док је полиција стигла, тројица су рањена пала. Код њих је нађено преко тринаест хиљада круна.

Народно здравље

Завјет да неће пити. — У Богословском Главној изпови М. Сивачки, свештеник из Сентомаша, како је био у непријатности, кад га је први пут већи пијавца замолио, да га у цркви закупе да више неће пити. О таквој заклетви не спомине се ништа у нашим црквеним књигама, па није знао, како да му на ту молбу одговори. Посавјетовао га је, да се о томе добро промисли, јер је заклетва у цркви врло озбиљна; протумачио му је свештене пошљедње пијавице, па му је овда варадио, па попије 8 дана и опет дође. Кад је пијавца опет дошао, свештеник га дошета у цркви (ва крст и сваштене) простом али снажном заклетвом закупе.

Од тога је доба 9 година, и за то вријеме је па тај исти начин закупе 7 мушких и 1 жену. Један је попије прве поуке одустао од заклетве, бојећи се вазда, да је неће моћи држати, али они, који су се заклели, сви су заклетву до данас и одржали.

Пливање као наставни предмет. — У неким државама је пливање у ријеци, језеру, мору и т. д. за школску дјецу обавезно и пливање наставни предмет. Колико то вриједи не само за здравље школске дјеце него и за развијање лијепих особина њиховог карактера, једна се даје оцијенити. Наше школске власти још нијесу то питање у претрес узимале, или га бар још нијесу ријешиле.

Свирање као дјечије играчке. — Родитељи радо дјеци купују свирачке и трубице, да се њима забављају, а то је — бар са здравственог гледишта — врло неразумно. Такве играчке су по некад већ саме по себи отровне — с тога што су од отровних материјала (олова, гуме), или с тога, што су отровном бојом напаране. Ти отровни могу пријећи и у дјечије дијете — нарочито у оних приликама, гдје дијете ту играчку непрестано у устима држи. — Свега тога свирачка и труба опасна је дјечија играчка и за то, што се њоме могу преносити и разне заразне клице. Често је и, пр. сам продавач таквих играчака заразен (ређином јектиком или сифилисом), па како он радо хвали своју робу, те и сам у свирачку дува, да јој глас позвуче, може своју болест на тај начин и на дијете пренети. — Нарочито је обична ствар, да дјеча једно другом своје играчке позајмљују. А кад час једно час друго у сви-

рају и трубу дува, онда се лако може десити да тим путем која зараза маха дође.

Дјеца и вјетне врућине. — Познато је, да одојчад која се поред сине још и прехранује (питају), а још више дјеца, која се пекајућиво на руке хране ва вјетним врућинама врло често од «прогоња» («продива») болују па многа и умру. Јазијеко или друга која врата хране брзо се на врућини квари, а поварена храна изазива у дјетињем желуцу и цријевима врло лако баш озбиљне поремећаје.

Али је врућина и без тога — већ сама по себи за малу дјецу врло опасна, и цијела је петица, да она више страдају од врућине него од зиме. Дјетиње тијело изводи сразјерно много више топлоте, него тијело одрасле особе, па у томе је разлика у осјетљивости према врућини. Чим дијете дође у такве прилике, да произведени топлоту не може довољно губити — да је, дакле, на околинџ ваздуха не може одавати, јер је и он сам сувине топао и запарен — одмах се та топлота почне у његовом тијелу тако жално множити и пагомилавати, да му поремети друге животне обике. Та пагомилана животна топлота опасна је, нарочито за дјечије жинце и њихово средиште — мозак. С тога се љети често дешава, да у виским, сушну и пријетци изложеним а загушеним и запареним стаповима здраво-читаво дјетинце на пречац — обично пред вече или ноћу, кад је унутра најтоплије — «изнемогне» («прекојаси се») па да по гдјекад под појанама «дише» или «фраса» у брзо и умре. Жене онда вјерују, да му је дунмац «учинио», па и не сјећају се, да је јадно дијете у оној запари, па још може, бити, тијесно повијено и у перје завезано од врућине — «свисело».

Хладонисе, дакле, малој дјечи!

Радници у пруским државним рудницама. — Пруски министар за трговину и запате паредно је, да од 1. априла ове год. рударџ у државним рудницама који су пријешаи 35 год., и који у државним рудницама раде најмање 5 год., могу добити недељно дана одсуства одмора ради, а са њуном надницом, коју и за вријеме рада имају.

Праље. — Праље необично често умру од јектике. У болницама болесне праље махом болују од туберкулозе, в то обично тако, да убрзо пресе. Биће да је томе узрок пребирање и претресање нечистога рубља. С тога би ваљало у обичај увести, при таком пребирању и претресању нарочито пазити, како се не би прашина дизала. Много би боље било, пребирати и претресати запарљаво рубље гдјегод напољу, а не у уским и затвореним просторима. Нарочито ваља пазити при пребирању и претресању марама. У њима је често сасушених а зарезаних испљувана и слузи из носа.

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Умјетнички музеј глухонимих. У француском земаљском глухонимском заводу отворили су завод за умјетничке продукте глухонимих. Као што је познато да сликарство имају велику склоност према музици, тако исто глухонимци спрема умјетности. Све изложене слике, бисте, кинови и т. д. потврђују то. Један њиховац — Фридрих Пајсон — добио је прије годину дана највећу римску награду. Ови радови Пајсонови довели су директора завода, на то да отвори овај музеј, који ће бити од врло велике користи.

Најновији доповски изум. У Будимпешти се прије два дана сав вјесео поново на електричан трамвај један лијепи одјевен господин. Мирно је пушчио шигару и чешће вадио из шпага лијеп нов златан сат и радосно га посматрао. У томе ускокнише на трамвај још два господина и то један с једне стране други с друге стране од првог господина. Онај с десне стране брзо, али тихо шапну у ухо господину са лијепим златним сатом: „Ја сам детектив (тајни полицај). Будите мирни. Онај с лијеве ваше стране чувени је ценни допов. Изгледа да је бацио зуб на ваш лијепи златни сат. Пустите га нека мирно ради, дочекаћу га за рат.“ Господин са лијепим новим златним сатом задовољно је климнуо главом. Мислио је у себи, како ће прати лијепу улогу у том знаменитом збитњу. И како ће имати да прича знамениту ствар код куће при вечери жени и пријатељима, које је тог дана на вечеру к себи позвао. Допов је међутим врло смотрено приступио послу. Господин са лијепим новим сатом осјетије је његову руку у свом џепу, али је задовољно ћутао и чинио се невјешт. Допов је међутим дограбно лијепи златни сат и хитро ускокнио из трамваја, одмах за њим исто тако хитро детектив. Поврадени господин са осмјехом је гледао како хита допов и још брже за њим детектив, како је стигао и ухватио под руку. У том је трамвај стао и поврадени господин сјаше се њега. Упутио се првцем према допову и детективу, радујући се занимљивом призору, које ће се збити. Међутим не вјесте допова и детектива. Узалуд је јурио по побочним улицама и тражио их. Сад му тек падне на памет, да је жртва препредених вараљина, и да су њо двоје кривни комитањони. Пријавио је одмах

полицији. Жени и друговима није ништа причао о свом знаменитом збитњу.

Звијер од жене. Из Сегедина јављају, да су тамо ухапсили чувену тровачицу Марију Салам Јагер. Јесенас је теке пуштена на слободу из маријанстранске тамнице гдје је била пуних дванаест година. Једним писмом без потписа пријављено је полицији једно убиство, а за њега је окривљена та звијер жена. Не давно је на једном салашу умрла млада жена економа Павла Санта, а два три дана за тим жена Михајла Раца. Испоставило се да су обије ове двије несретнице умрле од неке течности, коју им је Марија Јагер дала да пију. Звијер жена ова предана је сегединском државном тужиоцу и заслужена је казна без сумње неће мимоићи.

Жртва женског лукаства. Из Великог Варада јављају о овом страдању богатог букарештанског трговца Берта-лана Крафа. У Будимпешти је био на жељезници да се врати кући. У путу се у једном купеу упознао са ванредно лијепом женском. Ова је брзо умјела да га одмами у један засебан купе. У Мезегелду изишла је из воза пошто је свог удварача затворила у оном засебном купеу и завјесе наравно све пуштене оставила. Живи разговор између трговца и љепотице, као и њихов одлазак у засебан купе, и за тим њено брижљиво затварање тог купеа и силазак с воза, пажљиво је посматрао правник Корман. Ствар му се чинила врло сумњивом и он са кондуктером отвори онај купе. Из овога је излазило загушљив мириш. Њепотица је њиме попрскала капут и тај мириш је успавао трговца. Чим су га к свијести довели, одмах је потегао за свој дебели новчаник, но овај је ишчезао и у њему више хиљада круна. Одмах је извјештена жандармерија и она је на станици још ухапсила ту чаробну љепотицу. Брзо се испоставило да је то чувена лупежница Фрида Полак, коју полиција већ давно тражи. Код ње нађоше хиљаду пет стотина круна у готовом новцу и многе скупocene ствари које је такође на препредени начин украла. — Букарештански трговац, који се полакомно за љепотицом, дошао је до једног дијела свог новца, сад се само још боји кад стигне кући шта ће жена му, јер листови сви донијеше његов малер са љепотицом. Но јадник већ се закљео, да на путу више никад неће ни гледати, а камо ли разговарати са примамљивим и добросрдним љепотицама.

Рат и живот друштвени. Од каквих је рђавих пошљедина по живот друштвени био руско-јапански рат, види се данас најбоље код Јапанаца. За неколике године повећао се код њих број убиства у страхотно великом сразмјеру. Ова убиства показују, да је јапански народ необично жучне нарави и да није кадар собом владати. Његова мирноћа и равнодушност није друго, до привидно прикривање жучности. Од времена рата подигао се број убиства на 15 постогака. Страхоће, које се одигравале у рату, понављају се сад код јапанског народа у виду подивљања му и отупавања свију осјећаја за добро и племенито. — На приредном пољу је такође последије рата дошло до застоја, пошто је свијет, који се вратио с боја, изгубио сваку способност за рат. Сад Јапанац нагињу великом пијавчењу и штетном задовољавању страсти.

Поэие на претплату

Концем овог мјесеца истиче претплата многим нашим претплатницима, те их још унапријед упозоримо, ако и даље желе лист примати, да претплату на вријеме обнове, како не бисмо били принуђени да им лист обустављамо. Исто тако од 1. јула је погодно да се на наш лист претплате и они, који га до сада нијесу примали.

Претплату прима само администрација „Цетинског Вјесника“. Цетинје, и искључиво њој треба слати.

Цијена је до краја године за унутрашњост 5 круна, а за све остале земље 7 1/2 франака у злату.

„Цетински Вјесник“ се неће никома на вјересну слати.

Администрација.

Послије потпуно свршених правних наука

заступају у свима парничарско-кривичним и грађанским (осим бракоразводних) — код свих судова. Вршићу наплате, обавјештавати о свима правним пословима, састављати молбе и давати разноврсне савете. Рад тачан и брз. *Сиротињи дајем ујутва бесилитно.* Цетинје. **Александар К. Матановић** дипломирани правник